

Rapport arkeologisk registrering 2025

Bergbygdavegen gang- og sykkelsti, Porsgrunn kommune

25/04126

Tiltakshaver:	Porsgrunn kommune
Kommune:	Porsgrunn kommune
Gbnr.:	513/1 m.fl.

Registrering utført dato:	10.-21.11.2025	Ved:	Katrine Furu Dyvart og Anne Margrethe Scheffler
Rapport utført dato:		Ved:	Katrine Furu Dyvart

Undersøkelsestype(r):	Overflateregistrering	X
	Prøvestikking	X
	Maskinell sjakting	X
	Georadrundersøkelse (GPR)	
	Maskinell utsjekk av data fra (GPR)	
	Metallsøk	
	Overvåkning	

Resultater:	Askeladden ID	Kulturminnetype	Kjent fra før/ Nyregistrert
Automatisk fredete kulturminner:	337334-0	Bosetning-aktivitetsområde	Nyregistrert
Nyere tids/andre kulturminner:	337332-0	Løsfunn, tennflint	Nyregistrert
	337985-0	Kullmile	Kjent fra før
Naturvitenskaplige prøver sendt til analyse:			
Faglige konklusjoner:	Det er registrert 1 automatisk fredete kulturminner inne i planområdet.		

Antall timeverk:	130,5
Merknader:	Etter overflatebefaring og kabelpåvisning ble flere områder avskrevet og derfor ble noe tid med maskinell sjakting omdisponert til overflate- og prøvestikking.

Alle bilder er tatt av Telemark fylkeskommune, med mindre annet er oppgitt.

Forsidebilde: Døvika sett mot NØ. Dyrket mark med høyt gres t.v. ble maskinelt undersøkt.

Innhold

1. Bakgrunn og sammendrag	3
2. Tidsrom og bemanning	3
3. Landskap og terreng	5
4. Metoder	7
4.1. Visuell overflateregistrering	7
4.2. Prøvestikking	7
4.3. Maskinell sjakting	7
4.4. Innmåling og dokumentasjon	8
4.5. Datering	8
4.5.1 Typologisk datering	8
4.5.2 Strandlinjedatering	9
5. Undersøkelsen.....	10
5.1. Maskinell sjakting	11
6. Resultater og tolkninger.....	13
6.1. ID 337334-0 bosetning- og aktivitetsområde fra Steinalder	13
6.2. Løsfunn ID 337332-0	19
7. Konklusjon	20
8. Vedlegg	21
8.1. Figurliste	21
8.2. Sjaktbeskrivelser	22

1. Bakgrunn og sammendrag

I forbindelse med reguleringsplan for gang- og sykkelvei gjennom Bergbygda, gbnr. 513/1 m.fl. i Porsgrunn kommune, gjennomførte Telemark fylkeskommune en arkeologisk registrering i planområdet i perioden 10.11-21.11.2025.

Bakgrunnen for planen er å legge til rette for en trafiksikker løsning for myke trafikanter langs Bergbygdavegen. Planområdet følger Bergbygdavegen med en buffersone på ca. 15 meter med enkelte større områder for busslommer. Hele planområdet strekker seg om lag 2 km fra Haslerlia i nord, forbi Døvika, til Vissevåg i sør (se figur 1).

Innenfor planområdet er det registrert 1 stk automatisk fredet kulturminne:

- ID 337334-0 bosetning-aktivitetsområde fra steinalder (nyregistrert)

Registreringen ble gjennomført ved overflateregistrering, prøvestikking og maskinell sjakting.

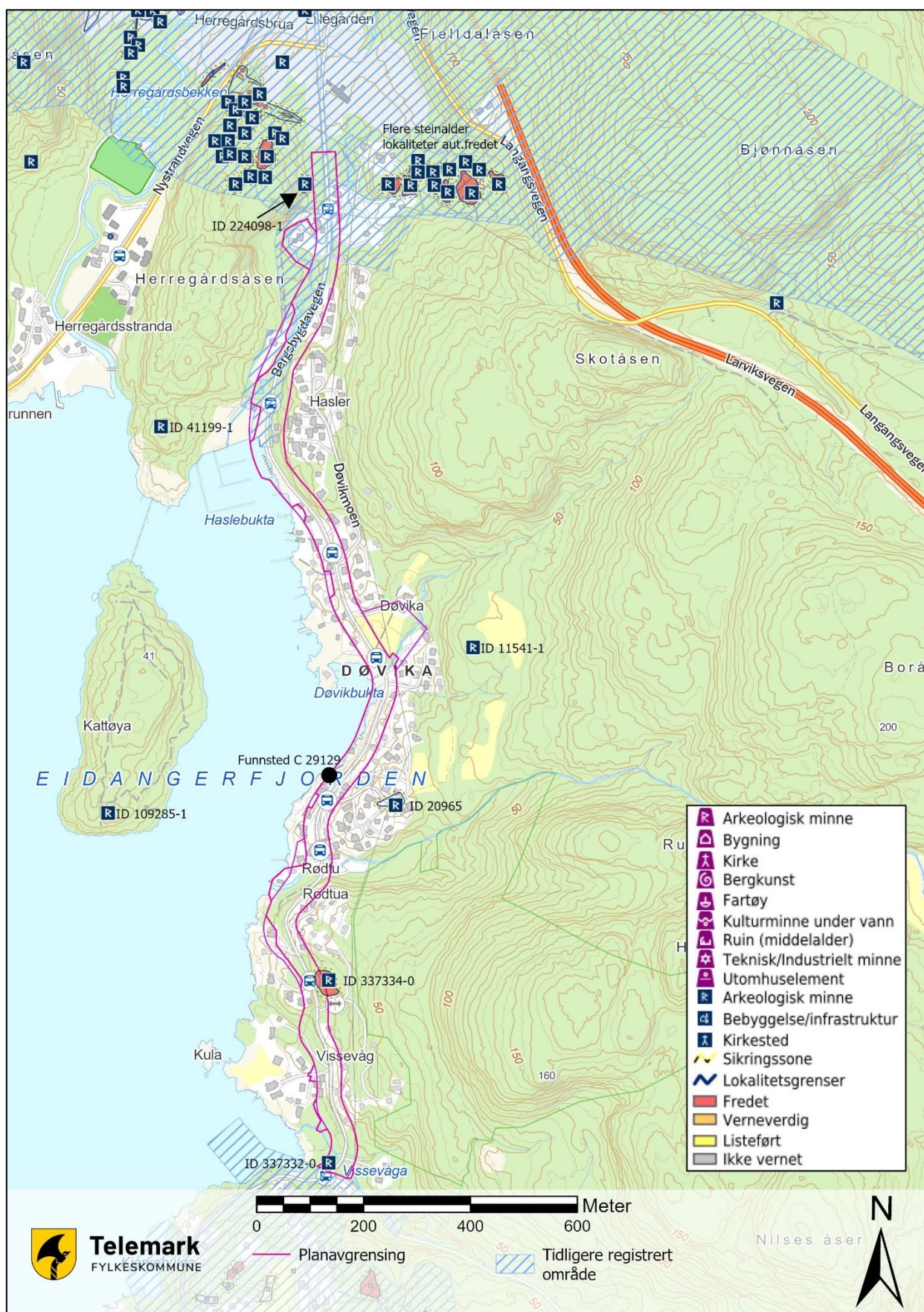
Det er tidligere utført arkeologisk registreringer i nordre del av planområdet nord for Haslebukta, vest for Bergbygdavegen. Det ble kun foretatt en overflatebefaring i de få områdene i nord, ellers var det ingen overlapp mellom eldre registrerte områder og denne registreringen. Det er også foretatt flere arkeologiske registreringer utenfor planområdet i sør lenger ut.

2. Tidsrom og bemanning

Undersøkelsen var budsjettet til 232,6 timer, fordelt på forarbeid, feltarbeid og etterarbeid.

Registreringen ble utført av arkeolog Katrine Furu Dyvart i perioden 10.-21.11.2025 og av arkeolog Anne Margrethe Scheffler i 18.11.2025. Rapport og etterarbeid ble foretatt av Katrine Furu Dyvart 14.11-15.12.2025. Totalt ble det brukt 130,5 timeverk.

Gravearbeidet ble utført av Kjell Ivar fra firma Eckholdt AS. Maskin type var Volvo modell ECR88D, 9 tons maskin med skuffebredde 1,2 meter.

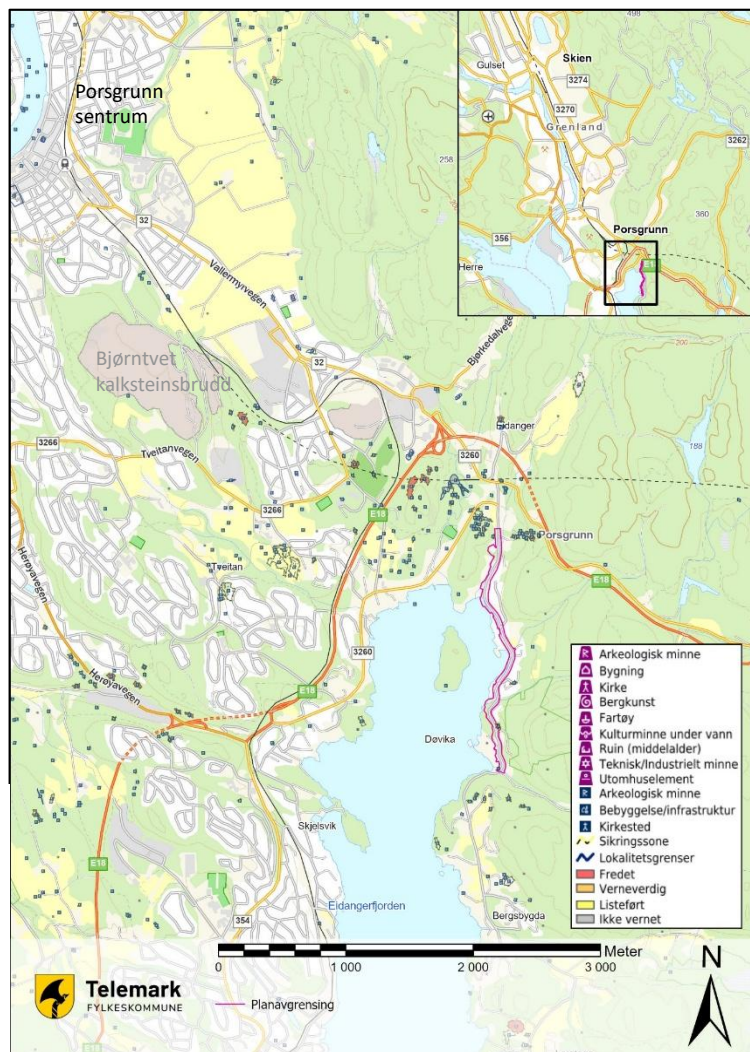
Figur 1. Kart over planområdet med alle lokaliteter avmerket. Merk at Løsfunn ID 337332-0 og ID 337334-0 er nyregistrerte innenfor planområdet.

3. Landskap og terreng

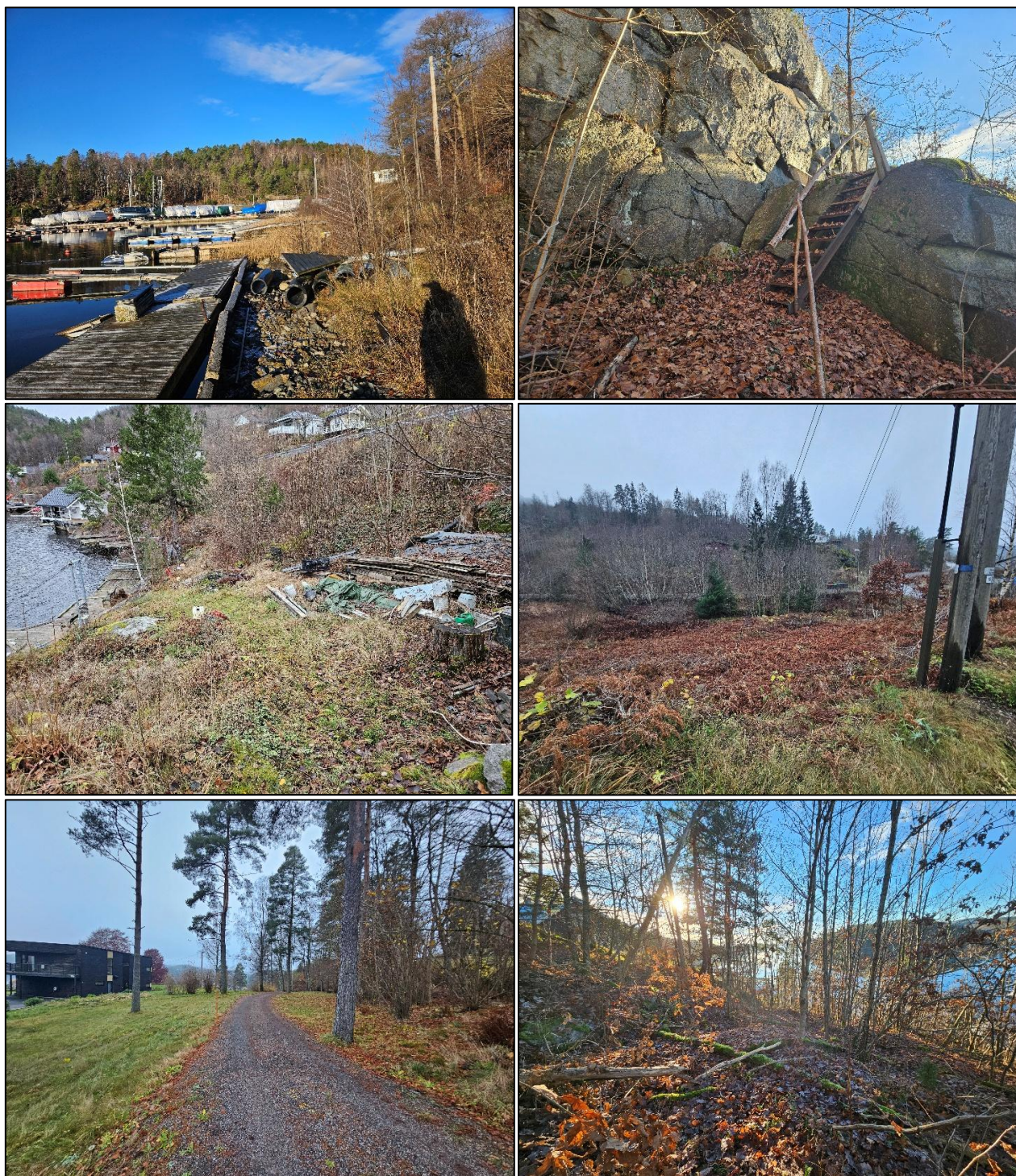
Planområdet er ca. 105 dekar og ligger på 0-30 meter over havet, i Porsgrunn kommune, om lag 4 kilometer sørøst for Porsgrunn sentrum, omtrent 300 meter rett øst ut fra Kattøya i luftlinje. Planområdet omfatter deler av gbnr. 513/1 m.fl. og følger den kommunale Bergbygdavegen med etablerte boligfelt i et typisk kystlandskap med svaberg og bratte klipper mot Eidangerfjorden i vest. I Døvika er det dyrket mark og ved Bergbygdavegen 237 nord for Vissevåg er det en furumo med en mose og gresskledd flate. Vegetasjonen består hovedsakelig av blandingskog, og i Vissevåg er det et større våt- og myrområder sør for boligfeltet vest for Bergbygdavegen, ned mot fjorden, dominert av ung løvskog og tett undervegetasjon.

Det er ikke tidligere registrert automatisk fredete kulturminner i planområdet. Rett nord for planområdet er det imidlertid blitt registrert flere bosetning og aktivitetsområder datert til steinalder i forbindelse med ny E18. Nordøst for Døvika, 150 meter øst for planområdet, står det en gravhaug med bautastein ID 11541-1. 300meter sør for gravminne ID 11541-1 er gravfelt ID 20965 inne i boligfeltet på Rødtuabakken, 65meter øst for planområdet. Begge disse kulturminnene er automatisk fredet og datert til bronse- og jernalder. Lenger sør i Bergsbygda er det funnet flere kokegroper, bosetning og aktivitetsområder fra stein-, bronse- og jernalder, samt dyrkingsspor fra bronse- og jernalder. For informasjon om kulturminner i nærhet til planområdet, se www.kulturminnesok.no og www.unimus.no/portal.

Med bakgrunn i topografi og kjente kulturminner i nærområdene ble det vurdert å være potensial for spor etter bosetning- og aktivitetsområder fra stein-, bronse- og jernalder.

Figur 2. Planområdet ligger i Bergbygda i Porsgrunn kommune, 4 km i luftlinje sørøst for Porsgrunn sentrum, og 300m vest for Kattøya i Eidangerfjorden. I nærområdene er det tidligere registrert en rekke automatisk fredete kulturminner, blant annet bosetning-aktivitetsområder fra steinalder og flere gravfelt fra jernalder.

Figur 3. Terrengbeskrivelse. Øverst t.v.: Haslebuktahavn sett mot N. T.h.: trapp på gbnr. 1/42 til eiendommer på Døvikmoen, sett mot ØNØ. Midten t.v.: Kartmarkering for gjenstandsfunn C29129 og C31119 på gbnr. 42/37, sett mot NØ. T.h.: Våtmark Ø for Bergbygdavegen i Vissevåg helt sør i planområdet, sett mot S. Nederst t.v.: Furumo nord for Vissevåg sett mot NV. T.h.: Skog i bratt terreng Ø for Bergbygdavegen, sett mot SV.

4. Metoder

Registreringene ble utført ved hjelp av følgende metoder:

4.1. Visuell overflaterregistrering

Visuell overflaterregistrering benyttes for å påvise kulturminner som er synlige på overflaten. Metoden foregår ved søk gjennom terrenget for å påvise f.eks. gravminner, rydningsrøyser, kullgroper, fangstgroper og andre menneskeskapte strukturer. LIDAR (luftbåren laserskanning av terreng) er et verktøy som benyttes i forarbeidet. Studie av LIDAR-data i et område gir ofte grunnlag for sjekkpunkter som må undersøkes nærmere i felt.

4.2. Prøvestikking

Prøvestikk med spade er en metode som først og fremst benyttes for å kunne påvise spor etter bosetning og aktivitetsområder i steinbrukende tid, samt i søk etter jernvinneanlegg. Man åpner et område på ca. 40 x 40 cm, fjerner torva og graver ned til steril/uberørt grunn. Massene blir såldet i såld med 4 mm maskevidde, helst med bruk av vann, slik at eventuelle funn blir fanget opp. Stikkene graves i områder hvor undergrunn, topografi og eventuelt funnhistorikk indikerer potensial for slike kulturminner.

Manuell prøvestikking kan i tillegg benyttes for å påvise eldre dyrkingslag i områder hvor det av ulike årsaker ikke er aktuelt å bruke gravemaskin. Metoden brukes også i forbindelse med undersøkelse av kullgroper, kullmiler, tjæremiler og lignende kulturminner. I disse tilfellene er det først og fremst profilen, massenes karakter og en eventuell kullprøve som gir informasjon om kulturminnet, og det er derfor ikke nødvendig å sålde massene.

4.3. Maskinell sjakting

I dyrket mark vil spor etter forhistorisk bosetning og graver ofte være bevart i undergrunnen under matjordlaget. Maskinell sjakting innebærer derfor at matjordlaget fjernes med gravemaskin slik at undergrunnen avdekkes. Vanligvis graves det 3–4 m brede sjakter, typisk med en avstand på 10–20 meter.

Spor etter tidligere aktivitet vil avtegne seg som fyllskifter, det vil si nedgravninger som er fylt med masse som skiller seg fra den naturlige undergrunnen. De vanligste funngruppene er bosetningsspor fra jernalder og bronsealder, som f.eks. stolpehull og vegg-grøfter etter huskonstruksjoner, ulike typer nedgravninger som graver, kokegroper og ildsteder, ardspor etter tidlig pløying, eller rester av kulturlag. Det blir også ofte funnet gjenstander, som f. eks. keramikkskår fra ødelagte kar.

Hvis det er usikkerhet om tolkningen av et fyllskifte, kan det graves et snitt gjennom den slik at det er mulig å studere nedgravningens profil. På denne måten er det enklere å se om fyllskiftet er spor etter en nedgravning til en stolpe, en kokegrop eller rett og slett etter en rot som er dratt opp.

4.4. Innmåling og dokumentasjon

Innmåling av kulturminne, sjakter og prøvestikk ble gjort med Trimble GNSS antenne og ArcGIS programvare. Ved steinalder lokalitet ID 337334-0 på gbnr. 39/6 var det tidvis dårlige satellittmottak som resulterte i høye avvik ved innmåling. Etter feilsøk fant vi feilen og fikk målt inn lokaliteten og prøvestikk med 2cm feilmargin.

Alle kulturminner ble beskrevet og fotografert. Snittede strukturer ble dokumentert i plan og profil.

4.5. Datering

Det finnes ulike metoder for å aldersbestemme et kulturminne: typologisk datering, C14-datering og strandlinjedatering. Alderen bestemmes gjerne til en hovedperiode med underperiode.

Tabellen under viser periodeinndelingen vi bruker i Øst-Norge. Dateringsmetoder som er relevante for denne undersøkelsen forklares nærmere etter tabellen.

Tabell 1. Periodeinndeling i Øst-Norge, basert på oversikt etter Reitan og Persson (red.) 2014¹.

Hovedperiode	Underperiode	Fase/forkortelse	Årstall (kalibrert alder)
Mesolitikum (eldre steinalder)	Tidligmesolitikum	Fase 1/Fosnafasen, TM	9500–8300 f.Kr.
	Mellommesolitikum	Fase 2/Tørkopfasen, MM	8300–6350 f.Kr.
	Senmesolitikum	Fase 3/Nøstvedtfasen, SM	6350–4650 f.Kr.
		Fase 4/Kjeøyfasen, SM	4650–3800 f.Kr.
Neolitikum (yngre steinalder)	Tidligneolitikum	TN	3800–3300 f.Kr.
	Mellomneolitikum A	MNA	3300–2700 f.Kr.
	Mellomneolitikum B	MNB	2700–2300 f.Kr.
	Senneolitikum	SN	2300–1700 f.Kr.
Bronsealder	Eldre bronsealder	EBA	1700–1100 f.Kr.
	Yngre bronsealder	YBA	1100–500 f.Kr.
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	FRJA	500 f.Kr.–Kr.f.
	Romertid	RT	Kr.f.–400 e.Kr.
	Folkevandringstid	FVT	400–550 e.Kr.
Yngre jernalder	Merovingertid	MT	550–800 e.Kr.
	Vikingtid	VT	800–1030 e.Kr.
Middelalder	-	MA	1030–1537 e.Kr.

4.5.1 Typologisk datering

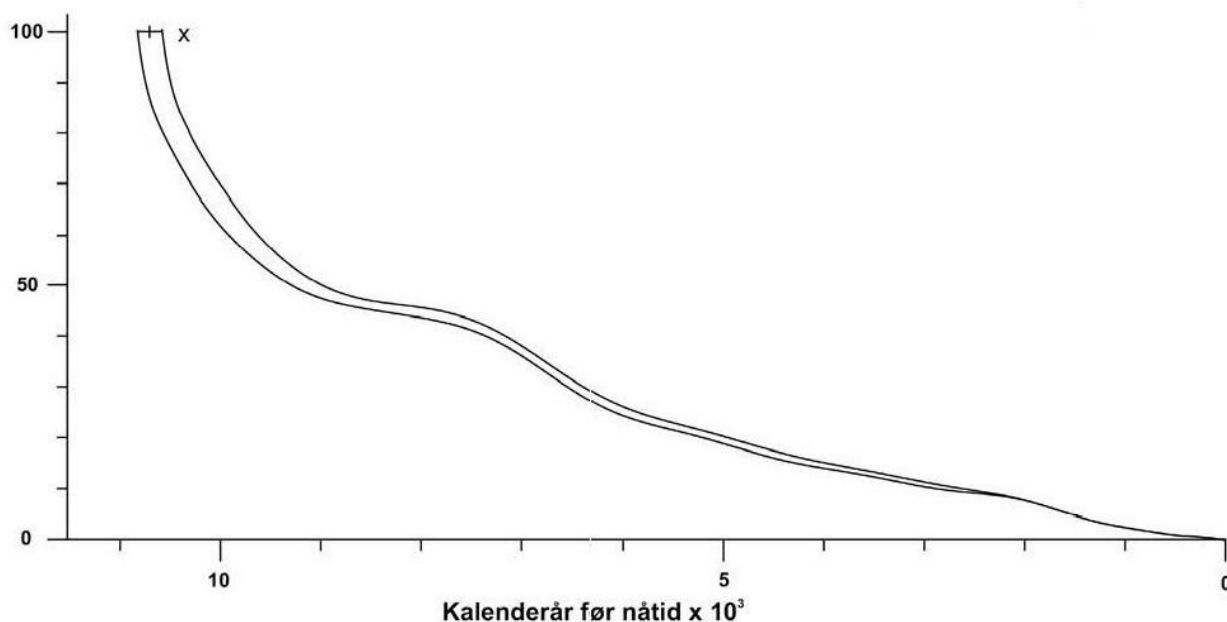
Typologi er, innenfor arkeologien, en metode for relativ datering av arkeologiske funn. Metoden går ut på å ordne funn i rekkefølge basert på materiale, form eller andre attributter. Denne måten å datere gjenstander på er basert på prinsippet om at gjenstander fra en gitt periode på et gitt sted har gjenkjennelige og bestemte attributter; at de er typiske for kulturen eller samfunnet som produserte dem. Et annet viktig prinsipp er at stilarter forandrer seg gradvis over tid. Dette vil si at gjenstander som er produsert samtidig vil være like, mens gjenstander som er produsert med

¹ Reitan og Persson (red.) 2014: *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn. Bind 2. Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*, side 16. Portal forlag og Kulturhistorisk Museum, Arkeologisk seksjon.

mange århundrers mellomrom vil være ulike. Slik kan man sortere funn etter hvor like de er, og på denne måten bygge opp en relativ kronologi for et område.

4.5.2 Strandlinjedatering

Lokale strandlinjekurver kan både benyttes til å vurdere funnpotensial i et område og til å datere eventuelle funn; dersom en forutsetter at jeger- og fangstfolk i steinalderen bosatte seg nær sjøen. En kombinasjon av havstigning og landheving har medført at havnivået har endret seg gjennom hele forhistorien etter siste istids slutt for ca. 11500 år siden. Enorme mengder smeltevann fra innlandsisen førte til at havet steg. Samtidig begynte også det isfrie landet å heve seg etter hvert som trykket fra isen ble borte. Den svært kraftige landhevingen de første tusen årene etter istiden medførte at havet den første tiden trakk seg hurtig tilbake, før tempoet på tilbaketrekningen etter hvert ble langsommere. I Telemark ligger de førhistoriske strandlinjene derfor generelt høyere enn dagens havnivå, men utviklingen varierer fra område til område.

Figur 4. Revidert strandlinjekurve for datering i grensen mellom Telemark-Vestfold. Etter Sørensen et al. 2014².

² Rolf Sørensen, Kari E. Henningsmoen, Helge I. Høeg og Veronika Gälman 2014: Holocene landhevingsstudier i søndre Vestfold og sørøstre Telemark – Revidert kurve. I: Stine Melvold og Per Persson (red.) 2014. *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn. Bind 1. Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*, 36-47.

5. Undersøkelsen

Nordre del av planområdet er tidligere registrert og ble ikke undersøkt forbi Haslerlia, vi har ikke registrert i samme området som tidligere undersøkelser, men merk at skråningen rett øst for Haslebukta er utenfor tidligere registrert området og ble følgelig overflatebefart og prøvestikket under denne undersøkelsen. Med unntak av nordre del av planområdet ble hele planområdet befart og overflaterregistrert. Det ble ikke påvist nye synlige automatisk fredet kulturminner.

Gjenstandsfunnene C 29129 og C 31119 er begge datert til vikingtid og er kartfestet med punktmarkering innenfor planområdet rett NØ for Bergbygdavegen 181, ifølge gjenstandsdatabase Unimus på gbnr. 42/1 vest for Bergsbygdavegen er kartfestingen satt i skråningen ned mot Eidangerfjorden, sør for Døvikbukta (se kartfesting i figur 1). Men denne plasseringen passer ikke overens med beskrivelsene av gjenstandsfunnene. Undersøkelsen kan attestere at dette området er en del av gbnr. 42/1 med skrint jordsmonn, uten bygninger annet enn brygge og båthus, i en bergklett, bratt skråning fra Bergbygdavegen ned mot fjorden. Jernøksten C 29129 er beskrevet funnet på Døvik gbnr. 42/1 om lag 60-70 cm dypt i et brunt steinholdig jordlag, under gravning av en vannledning. Dette stemmer ikke overens med dagens terreng, se figur 3 midten t.v. Pilen av jern, gjenstand C 31119, er beskrevet funnet «*tett ved en gravhaug på Døvik (g.nr. 42, b.nr. 1), Eidanger s. og pgd., Telemark. Haugene registrert 1947. Innbrakt av lærer Rolf Langangen*». Denne beskrivelsen stemmer heller ikke overens med terrenget til kartmarkeringen. Derimot kan beskrivelsene passe med terrengbeskrivelsen til gravfelt ID 20965, som er plassert ca. 100 øst for kartmarkeringen i Unimus, på andre siden av Bergbygdavegen. Gravfeltet er innberettet i 1948 på gbnr. 42/1. Derfor antas det at gjenstandsfunnene C 29129 og C 31119 har feil kartfesting og er antakelig tilknyttet gravfelt ID 20965. Beskrivelsen til gravfeltet er oppdatert med informasjon om gjenstandsfunnene i Askeladden.

Enkelt flater pekte seg ut via overflatebefaring og det ble satt i alt 59 prøvestikk i løpet av undersøkelsen. Av disse var 7 positive (PS1-7, kun positive prøvestikk er nummerert). Det ble påvist 1 automatisk fredet bosetning- og eller aktivitetsområde fra steinalder ID 337334-0 (se kap. 6.1 for nærmere beskrivelse).

Figur 5. Arbeidsbilder fra overflaterregistrering og prøvestikking. T.v.: Arkeolog Anne Margrethe Scheffler som tørrsålde masser fra negativt prøvestikk N for steinalder lokalitet ID 337334-0. T.h.: prøvestikking på flate V for Bergbygdavegen midt i planområdet. Sett mot V.

5.1. Maskinell sjakting

Onsdag 19.11.2025 startet vi i med maskinell sjakting i Døvika, og bevegde oss sørover på utvalgte arealer. Forut for undersøkelsen var det bestemt å sjakte i enkelte private hager, ved Døvika og i Vissevåg, men etter kabelpåvisning og avklart kartfesting til vann- og avløpsledninger ble flere områder avskrevet og tatt ut av sjakteplanen. Derfor ble det kun gravd sjakter på tre områder innen planområdet; i dyrket mark i Døvika, på en furumo nord for Vissevåg ved Bergbygdavegen 237, og på en parkeringsplass ned mot sjøen i sørøstre kant av planområdet på Vissevåg.

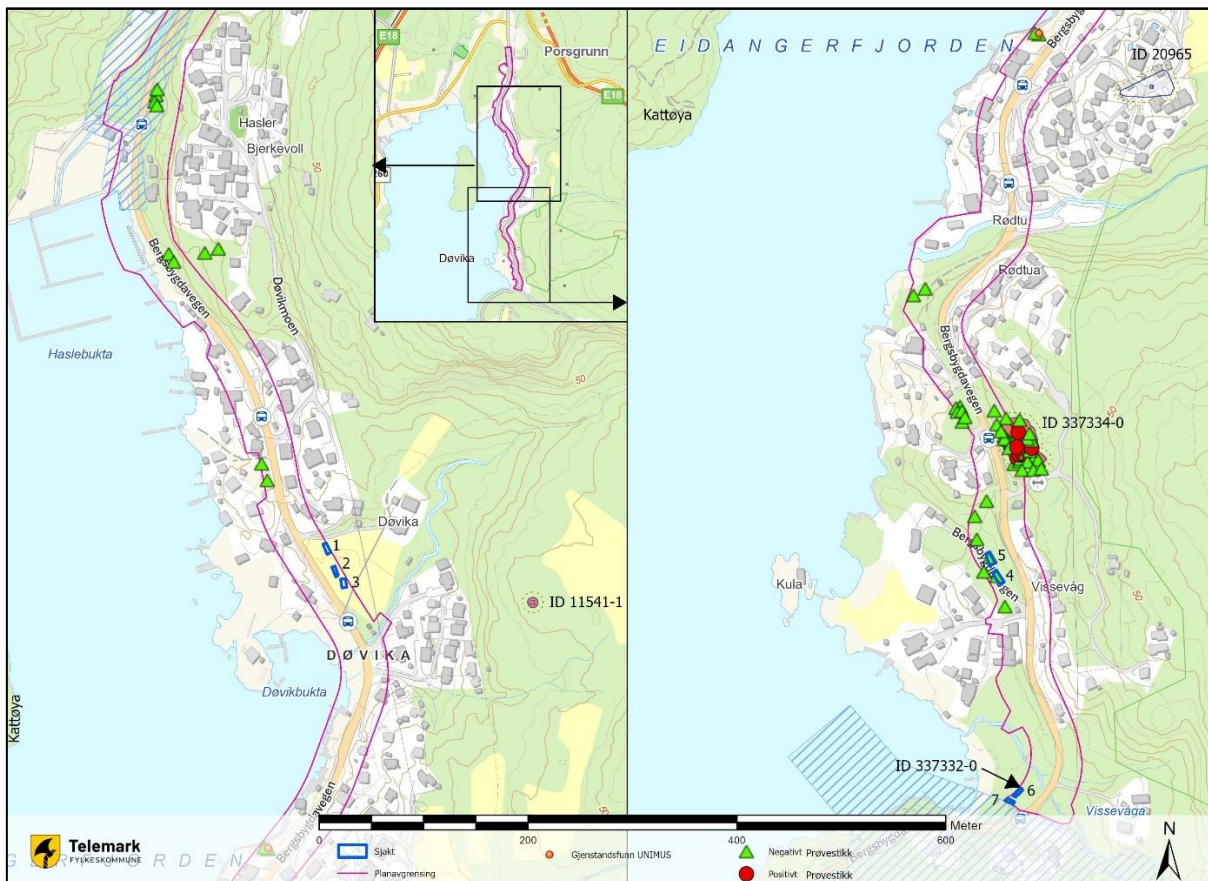
I alt ble det gravd 7 sjakter, og det ble åpnet et areal på om lag 300 m². Det ble gjort ett løsfunn ID 337332-0 i sjakt 6, ellers ble det ikke påvist kulturminner ved maskinell sjakting. Sjaktenes plassering vises i figur 7 under. Sjaktene varierte i bredde mellom 3,5-5m, og i lengden mellom 8-14,5m. I Vissevåg ble det gravd c. 1 m dypt under fyllmasser, men i Døvika og på furumoen ble sjaktene mellom 35-55cm dype.

Undergrunn varierte mellom områdene. I Døvika besto undergrunn av grågul leirholdig silt med oransjebrune flekker og partier med grågul leire, og var ekstremt forstyrret av vann og kloakkledning langs med Bergbygdavegen, det ble påvist flere dreneringsgrøfter og 2 stk private vannledninger over jordet på gbnr. 42/1. På furumoen ved Bergsbygdavegen 239 var det skogbunn med mye røtter og store furutrær, og her var undergrunn oransjebrun flekkete silt, under 5cm torv, etterfulgt av 12cm mørk grått siltlag, etterfulgt av 16cm brun silt (utvaskingslag). I Vissevåg besto undergrunn av oransjegul fin skjellsand under om lag 1 meter fyllmasser.

Vi var generelt heldig med været, men det var kaldt og ved undersøkelse med maskin i Vissevåg fredag 21.11.2025 var det 25-30cm tele i grunnen på parkeringsplassen. Her viste vi at det var fyllmasser så vi fikk lagt 2 sjakter hvor løsfunn ID 337332-0 var eneste funn på 95cm. Urørt undergrunn lå under 35-97cm fyllmasser, og ble ikke påvirket av telen.

Figur 6. T.v.: Igjenfylling av sjakt 2 i Døvika, gbnr 42/1, sett mot NV. T.h.: avdekning av sjakt 4 på furumoen i Vissevåg, gbnr.. 39/17, sett mot S.

Figur 7. Kart over prøvestikk (grønt og rødt) og sjakter (blått). Sjaktene er nummerert etter rekkefølgen de ble gravd.

Figur 8. T.v.: Sjakt 5 sett mot SØ. T.h.: moderne nedgraving funnet i sjakt 4, sett mot Ø.

6. Resultater og tolkninger

Det er registrert 1 nytt automatisk fredete kulturminner i planområdet, bosetning-aktivitetsområder fra eldre steinalder; ID 337334-0. det ble også funnet et ikke fredet løsfunn av flint ID 337332-0.

6.1. ID 337334-0 bosetning- og aktivitetsområde fra Steinalder

Lokaliteten ble påvist ved prøvestikking i skog. Det ble totalt gjort 13 funn fordelt på 7 positive prøvestikk.

ID 337334-0	Hoh.: 27-30 meter
<p>Funn og funnforhold</p> <p>Lokaliteten ble påvist ved prøvestikking. Totalt ble det funnet 12 stk flint og 1 stk tydelig slått kvartsavslag fordelt på 7 positive prøvestikk. 2 stk av flintavslagene har retusj.</p> <p>Funnførende dybde varierte mellom 24-43 cm, og funn ble funnet i overgangen mellom typisk skogbunnslag: et gråbrunt sandholdig utvaskingslag; og godt ned i ett oransje sandlag. Undergrunn besto av 2-5cm torv etterfulgt av 5-25cm tykt gråbrunt sandlag over oransje sand. På 50-60cm dybde blir undergrunn gradvis finkornet gul silt. Helt SØ på lokaliteten er det plassert en kullmile, og her er det 20-30cm med kullholdig sand over den oransje sanden, og området rundt er kullholdig i utvaskingslaget (se figur13).</p> <p>Alle prøvestikkene ble tørrsåldet.</p>	
<p>Lokalitetsbeskrivelse, avgrensning og tilstand</p> <p>Lokaliteten ligger på en nord-sør orientert sadel, med bergvegg i øst og et eldre veifar som går oppover i terrenget forbi lokaliteten i nord. Bergbygdavegen er sprengt ned i grunnfjell like vest for lokaliteten, men basert på gjenværende terreng ser det ut til at området vest også består av berg som kunne vært bølgebrytere og gitt ly til lokaliteten. Mulige båttopptrekk ville vært plassert nordvest og sørvest for lokaliteten. Lokaliteten er avgrenset av berget i øst og av Bergbygdavegen i vest. Nord for lokaliteten endrer massene seg til å bli seig brun leirholdig silt, og i dette siktet av undergrunn er lokalitetsavgrensingen mot nord satt i negative prøvestikk. Like sør for lokaliteten er undergrunn planert ut til parkering og massene er omrotet ned til 50cm, og lokalitetens søndre avgrensning er lagt her.</p> <p>I sørøst er det plassert en større kullmile ID 337985-0 som måler 9,7x14,6 meter. Kullmila er tydelig i nord og øst, men blir mer utydelig i vest og mot sør. Kullmilen har en tydelig voll mot bergryggen i nord og sør, og vollen former en rett kant mot bergveggen i øst, og gir kullmilen en avkuttet form. I vest er kullmilen avrundet mot svakt hellene terreng, trolig ses det rester av en svak voll som er noe utydelig mot terrenget i vest. Et jevnt lag med kull indikerer utbredelsen av mila. Sørvest på lokaliteten omtrent med en gang en kommer inn i skogen på lokaliteten er det en stor moderne nedgravning av en bil som er veldig dyp og måler 5,4 m i diameter. Foruten for disse moderne elementene i søndre ende av sadelen, virker lokaliteten nokså intakt. Nord for</p>	

lokaliteten der undergrunn endrer seg er det flere parallelle store arr i undergrunn som ser ut som fastkjørte traktorspor. Her er også terrenget våtere enn ellers på flaten.

Flaten er bevakst med store trær, lyng og kratt vegetasjon. Vegetasjonen domineres av store gran og furutrær i sørøstre del av lokaliteten, og mot vest og nord er det mye tett ung løvskog. I tillegg er det en del undervegetasjon og kratt i kant av flaten. Mot Bergbygdavegen i vestre del av lokalitetene er det flere steder spor etter hugsaktivitet med felte løvtrær og omtrent midt på flaten er det flere gjenstående stubber av gran fra tidligere hugsaktivitet.

Lokaliteten vil med et havnivå på ca. 25 moh ha ligget godt beskyttet 12km inn i Eidangerfjorden, 2km øst for en større halvøy som da vil ha gått fra Breivik til Eidanger mot dagens E18, og det vil ha vært en mindre bergknaus i forkant av lokaliteten i vest, som også vil ha gitt ly for vær og vind. Lokaliteten vil da ha ligget på vestre del av en tange med et større fastlandsareal med direkte adkomst til indre skjærgård og et fjordsystem som strakk seg innover i landet. Beliggenhet innerst i den forhistoriske skjærgården vil ha gitt lokaliteten god skjerming for vær og vind, samt at det er gode naturhavner i nordvest og sørvest, som kan ha blitt benyttet til båtopptrekk. I tillegg, gitt at Bergbygdavegen ikke sprengte vekk voldsomme bergformasjoner, kan det også ha vært båtopptrekk fra vest mellom en skjermene bergknaus og lokaliteten. Terrenget heller også oppover mot øst som videre vil ha skjermet lokaliteten.

Datering

Tar man utgangspunkt i en strandlinje på ca. 25 meter over dagens nivå vil dette kunne gi en datering til senmesolitikum (4650–3800 f.Kr). På denne tiden har lokaliteten ligget godt skjermet på vestsiden av en tange, vendt ut mot et fjorbasseng, og hatt naturhavner i nord og sør for båtopptrekk, samtidig som en liten bergknaus ville ha skjermet flaten mot vest.

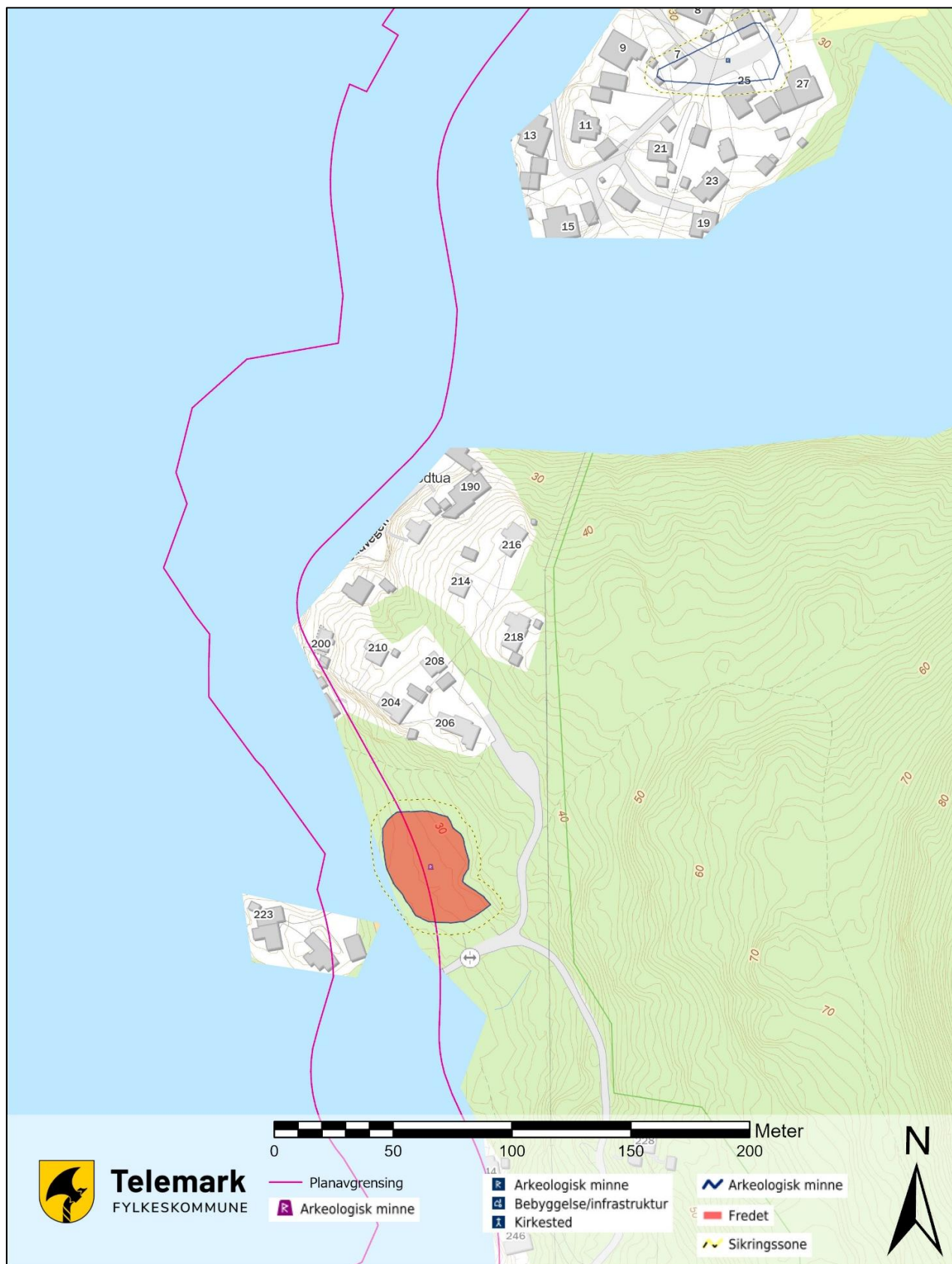
Funnliste ID 337334-0

Prøvestikk	Funndybde/ stratigrafi	Antall	Klassifisering	Materiale	Beskrivelse/kommentar
PS1	25-27cm i overgang utvaskingslag-oransje sand	2	Avslag	Flint	Ubestemmelig flint fragmenter
	35 cm i oransje sand	1	Avslag	Kvarts	Tydelig slått kvarts avslag
PS 2	27-32cm i overgangen fra utvaskingslag- oransje sand	3	Avslag	Flint	1 x ubestemmelig flint fragment, 1x patinert flint avslag, 1 x makro flekke.
PS 3	26-32 cm i overgangen fra utvaskingslag- oransje sand	1	Avslag	Flint	Ubestemmelig flint
PS4	30 cm i overgang utvaskingslag- oransje sand	1	Avslag	Flint	Varmekrakelert ubestemmelig flint avslag
	40cm i oransje sand	1	Avslag	Flint	Ubestemmelig flint avslag

PS5	32-40cm i oransje sand	2	Avslag med retusj	Flint	2 x flintavslag med retusj hvor av en er mørk flint med cortex
PS6	24cm i oransje sand	1	Avslag	Flint	Varmekraketert ubestemmelig avslag
PS7	24cm i oransje sand	1	Avslag	Flint	Ubestemmelig avslag i flint

Figur 9. Oversiktskart steinalder lokalitet ID 337334-0 med alle prøvestikk, positive (rød) og negative (grønne). Samt Kulmile ID 337985-0 sin plassering på lokaliteten.

Figur 10. Steinalder lokalitet ID 337334-0 med havnivå satt til 25 meter over dagens nivå. Uvisst hvordan Bergbygdavegen har påvirket terrenget rett vest for lokaliteten, mellom den lille bergknausen ved Bergbygdavegen 223, men høydekoten viser en tydelig beskyttende bergkollle SV for lokaliteten.

Figur 11 Fotomontasje av ID 337334-0. Øverst t.v.: lokaliteten sett fra kullmila mot NV. T.h.: lokaliteten sett fra omrota planert området direkte sør for lokaliteten. Lokalitetsavgrensingen går omtrent i vegetasjonsbeltet. Foto tatt mot NNV. Midten t.v.: Foto tatt omtrent midt på flaten ved PS 6 sett mot SSØ. Bakerst mot venstre i bildet der skogen er tettest ligger kullmila. T.h.: Foto tatt fra PS 6 mot V. Sola er rett bak bergknausen som ville ha gitt ly til lokaliteten i senmesolitikum. Nederst t.v.: traktorvei og veifar rett N for lokaliteten ID 337334-0, sett mot NV. T.h.: nordre del av lokalitet ID 337334-0 sett mot Ø.

Figur 12. Flint og kvartsfunn fra lokalitet ID 330334-0.

Figur 13. Over: Profil av PS 1 og PS 3. T.v.: PS 1 sett mot Ø. Målestokk 40cm. Funnførendesikt er i overgangen utvaskingslaget til og godt ned i den oransje siltholdige sanden. T.h.: Profil av PS 3, med tomrestokk satt 55cm dypt, sett mot S. I profilen er kullmilen tydelig med et lag av 32cm kullholdig sand under torv, over funnførendelag oransje sand.

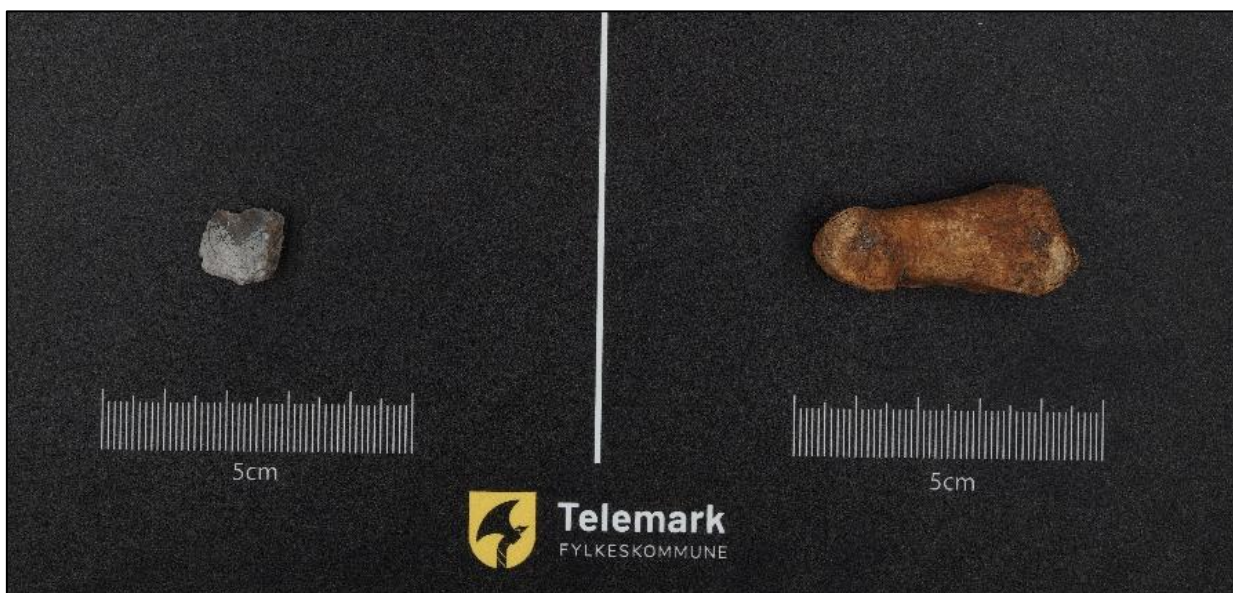
Nederst: arbeidsbildet av åpningen av PS 3 med tydelig kull fra kullmile ID 337985-0.

6.2. Løsfunn ID 337332-0

I sjakt 6 på Vissevåg, helt sør i planområdet ble det gjort ett løsfunn i flint. Funnet er gjort på 95cm under fyllmasser ved avdekning med maskin i overgangen til guloransje siltholdig undergrunn, i NØ hjørne av sjakt 6. Løsfunnet består av en varmepåvirket firkantet flintbit som måler 13x12x6mm. Flinten er såpass krakelert at flinten antagelig er utsatt for høy varme. Funnet er trolig en tenn flint eller flint til flintelås fra et eldre gevær. I samme sjakt ble det funnet et ubrent kuben i SV hjørnet av sjakta, datert til nyere tid, se figur 15.

Figur 14. Foto av sjakt 6 sett mot NØ. Hvit pose til venstre er Løsfunn ID 337332-0. Fyllmassene inkluderer asfaltrester og er tydelig omrotet. Svart felt i profil er asfaltmasser, omtrent midt i bildet.

Figur 15. Flintfunn ID 337332-0. Og funn av ubrent kubein antagelig nyere tid. Målestokk 5 cm.

7. Konklusjon

Det er registrert totalt 1 automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet:

- ID 337334-0 bosetning-aktivitetsområde fra steinalder (nyregistrert)

I tillegg ble det innenfor planområdet påvist et løsfunn ID 3373332-0 uten vern, og en nyere tids kullmile ID 337985-0 også uten vern.

8. Vedlegg

8.1. Figurliste

Figur 1. Kart over planområdet med alle lokaliteter avmerket. Merk at Løsfunn ID 337332-0 og ID 337334-0 er nyregistrerte innenfor planområdet.....	4
Figur 2. Planområdet ligger i Bergbygda i Porsgrunn kommune, 4 km i luftlinje sørøst for Porsgrunn sentrum, og 300m vest for Kattøya i Eidangerfjorden. I nærområdene er det tidligere registrert en rekke automatisk fredete kulturminner, blant annet bosetning-aktivitetsområder fra steinalder og flere gravfelt fra jernalder.	5
Figur 3. Terrengbeskrivelse. Øverst t.v.: Haslebuktahavn sett mot N. T.h.: trapp på gbnr. 1/42 til eiendommer på Døvikmoen, sett mot ØNØ. Midten t.v.: Kartmarkering for gjenstandsfunn C 29129 og C31119 på gbnr. 42/37, sett mot NØ. T.h.: Vått mark Ø for Bergbygdavegen i Vissevåg helt sør i planområdet, sett mot S. Nederst t.v.: Furumo nord for Vissevåg sett mot NV. T.h.: Skog i bratt terreng Ø for Bergbygdavegen, sett mot SV.	6
Figur 4. Revidert strandlinjekurve for datering i grensen mellom Telemark-Vestfold. Etter Sørensen et al. 2014.....	9
Figur 5. Arbeidsbilder fra overflaterregistrering og prøvestikking. T.v.: Arkeolog Anne Margrethe Scheffler som tørrsårder masser fra negativt prøvestikk N for steinalder lokalitet ID 337334-0. T.h.: prøvestikking på flate V for Bergbygdavegen midt i planområdet. Sett mot V.....	10
Figur 6. T.v.: Igjenfylling av sjakt 2 i Døvika, gbnr 42/1, sett mot NV. T.h.: avdekning av sjakt 4 på furumoen i Vissevåg, gbnr. 39/17, sett mot S.	11
Figur 7. Kart over prøvestikk (grønt og rødt) og sjakter (blått). Sjaktene er nummerert etter rekkefølgen de ble gravd.	12
Figur 8. T.v.: Sjakt 5 sett mot SØ. T.h.: moderne nedgravning funnet i sjakt 5, sett mot Ø.....	12
Figur 9. Oversiktskart steinalder lokalitet ID 337334-0 med alle prøvestikk, positive (rød) og negative (grønne).	15
Figur 10. Steinalderlokalitet ID 337334-0 med havnivå satt til 25 meter over dagens nivå. Uvisst hvordan Bergbygdavegen har påvirket terrenget rett vest for lokaliteten, mellom den lille bergknausen ved Bergbygdavegen 223.	16
Figur 11 Fotomontasje av ID 337334-0. Øverst t.v.: lokaliteten sett fra kullmila mot NV. T.h.: lokaliteten sett fra omrota planert området direkte sør for lokaliteten. Lokalitetsavgrensingen går omtrent i vegetasjonsbeltet. Foto tatt mot NNV. Midten t.v.: Foto tatt omtrent midt på flaten ved PS 6 sett mot SSØ. Bakerst mot venstre i bildet der skogen er tettest ligger kullmila. T.h.: Foto tatt fra PS 6 mot V. Sola er rett bak bergknausen som ville ha gitt ly til lokaliteten i senmesolitikum. Nederst t.v.: traktorvei og veifar rett N for lokaliteten ID 337334-0, sett mot NV. T.h.: nordre del av lokalitet ID 337334-0 sett mot Ø.....	17
Figur 12. Flint og kvartsfunn fra lokalitet ID 330334-0.	18
Figur 13. Over: Profil av PS 1 og PS 3. T.v.: PS 1 sett mot Ø. Målestokk 40cm. Funnførendesikt er i overgangen utvaskingslaget til og godt nedi den oransje siltholdige sanden. T.h.: Profil av PS 3, med tommestokk satt 55cm dypt, sett mot S. I profilen er kullmilen tydelig med et lag av 32cm kullholdig sand under torv, over funnførendelag oransje sand.	18
Figur 14. Foto av sjakt 6 sett mot NØ. Hvit pose til venstre er Løsfunn ID 337332-0.....	19
Figur 15. Flintfunn ID 337332-0. Og funn av ubrent kubein antagelig nyere tid.	19

8.2. Sjaktbeskrivelser

Beskrivelse av sjakter		
Nr.	Beskrivelse	Foto
1	Måler 10,5x3,8m Matjord: 25-30cm brun humus- og leirholdig silt. Undergrunn: Grågul silt med orangebrune flekker og grå leire i SØ.	
2	Måler 10x3,5m Matjord: 25-28cm brun stilholdig leire. Undergrunn: Grågul leirholdig silt.	
3	Måler 8,4x4,6m Matjord: 30cm brun humusholdig silt. Undergrunn: Omrota grågul siltholdig leire.	
4	Måler 14x5m Skogsbunn/torv 26cm brun humusholdig silt. Undergrunn: Orangegul flekkete silt. Funn av 3 modernestrukturer.	
5	Måler 12,4x6,4m Skogsbunn/torv 26cm brun humusholdig silt. Undergrunn: Orangegul flekkete silt. Rotvelt, smuldre stein og en dreneringssjakt.	
6	Måler 9,8x3,5m 55-98cm Fyllmasser over undergrunn. Undergrunn gul skjellsand.	

7	<p>Måler 8x3,5m. Noen fyllmasser i Ø. Undergrunn gul skjellsand.</p>	
---	--	---

Telemark
FYLKESKOMMUNE

telemarkfylke.no

Postadresse:

Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:

Torggata 18
3717 Skien

Tlf. 35 91 70 00
post@telemarkfylke.no

